

УДК 332.14

DOI: <https://doi.org/10.32840/2522-4263/2020-3-12>**Серьогіна Н.В.***кандидат економічних наук,
доцент кафедри економіки та підприємництва
Одеської державної академії будівництва та архітектури***Вішня Я.С., Сосницька Н.О.***студентки
Навчально-наукового інституту Бізнесу та інформаційних технологій
Одеської державної академії будівництва та архітектури***Serohina Nataliia***PhD of Economic Sciences,
Associate Professor of Economics and Entrepreneurship
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture***Vishnia Yana, Sosnitska Natalia***Students of the Educational and Scientific Institute of
Business and Information Technologies
Odessa State Academy of Civil Engineering and Architecture*

ОЦІНКА СТАНУ КАБЕЛЬНОЇ ПРОМИСЛОВОСТІ ТА ЇЇ ВЗАЄМОЗВ'ЯЗОК ІЗ БУДІВЕЛЬНОЮ ГАЛУЗЗЮ

ASSESSMENT OF THE CONDITION OF THE CABLE INDUSTRY AND ITS RELATIONSHIP WITH THE CONSTRUCTION INDUSTRY

АНОТАЦІЯ

У статті розглянуто взаємозв'язок кабельної промисловості із суміжними галузями, такими як будівництво, енергетика, машинобудування та зв'язок. Проаналізовано рівень виробництва кабельної продукції за сім років. Виявлено позитивну динаміку до стійкого зростання обсягів виробництва, за винятком останнього року. Окремо розглянуто динаміку зміни частки обсягів продукції, виробленої фізичними особами-підприємцями. Зазначено про меншу схильність підприємств фізичних осіб-підприємців до прийняття ризиків. Проаналізовано обсяги капітальних інвестицій у кабельне виробництво та їхню частку у загальному рівні інвестування промисловості. Розглянуто ступінь застосування продукції кабельної промисловості у будівництві об'єктів засобів зв'язку та інженерних споруд. Доведено вплив розвитку кабельної промисловості на розвиток будівництва та зростання потреби у забезпеченості основними фондами тих галузей, які мають безпосереднє відношення до зв'язку та енергетики.

Ключові слова: наукомістке виробництво, кабельна промисловість, будівельна галузь, підприємство, капітальні інвестиції.

АННОТАЦІЯ

В статье рассмотрена взаимосвязь кабельной промышленности со смежными отраслями, такими как строительство, энергетика, машиностроение и связь. Проанализирован уровень производства кабельной продукции за семь лет. Выявлена положительная динамика к устойчивому росту объемов производства, за исключением последнего года. Отдельно рассмотрена динамика изменения доли объемов продукции, произведенной физическими лицами-предпринимателями. Указана меньшая склонность предприятий физических лиц-предпринимателей к принятию рисков. Проанализированы объемы капитальных инвестиций в кабельное производство и их доля в общем уровне инвестирования промышленности. Рассмотрен уровень применения продукции кабельной промышленности в строительстве объектов средств связи и инженерных сооружений. Доказано влияние развития кабельной промышленности на развитие строительства и рост потребности в обеспеченности основными фондами тех отраслей, которые имеют непосредственное отношение к связи и энергетике.

Ключевые слова: наукоемкое производство, кабельная промышленность, строительная отрасль, предприятие, капитальные инвестиции.

ANNOTATION

The growth of the country's economy largely depends on the successful operation of knowledge-intensive industries, increasing the competitiveness of products of these industries and creating favorable conditions for their further activities. The cable industry is a production that provides scientific and technical development of the economy. Its development contributes to the growth of production in related industries. The relevance of the topic is emphasized by the importance of the development of the cable industry as an industry that affects the economic development of the country. The need to study the relationship with related industries is related to the need to find tools to improve their interaction. The variability of the introduction of innovation and technological processes arises due to lack of financial support and slows down the development of knowledge-intensive industries. Construction, energy and communications are related industries that are constantly and actively developing, due to which the consumption of cable products should gradually increase. An analysis of the level of cable production over seven years was conducted. Changes in the share of products produced by individual entrepreneurs in the total production were considered. It was noted that enterprises of individual entrepreneurs are less prone to accepting risks, as a result of which there was less reduction in production volumes at such enterprises. It is assumed that the reduction of certain types of risks directly depends on the level of capital investment in the industry. The volumes of capital investments in the production of cables, wires and electrical devices and their share in the total level of industry investment were considered. It was concluded that it is necessary to further study the degree of application of cable industry products directly in related areas – the construction of communications and engineering structures: communications and power lines, power plants. The analysis of volumes of the made construction production on the specified types of construction was carried out. The analysis confirmed the growing need for fixed assets in industries directly related to communications and energy.

Key words: science-intensive production, cable industry, construction industry, enterprise, capital investments.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Зміни в економіці Укра-

їни, притаманні нестійким умовам розвитку, демонструють все більшу потребу у розробленні нових підходів та шляхів під час формування стратегії розвитку регіонів та країни загалом. Наукомісткі галузі виробництва, а саме електротехнічна промисловість, є одним з основних виробництв, які забезпечують науково-технічний розвиток економіки країни та впливають на економічний рівень регіонів. Оскільки такі галузі є важливими складниками інших галузей, в тому числі і будівельної, то їхній розвиток також сприяє зростанню обсягів виробництва в таких галузях. Отже, під час складання стратегій розвитку регіонів перспективи розвитку наукомістких галузей мають бути серед пріоритетних.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Особливостям діяльності підприємств електротехнічної галузі, а саме підприємств кабельної промисловості, присвячені роботи В.Г. Семенової [1], Т.О. Кобелевої [2], В.М. Костюченко, М.А. Пічугіної [3], Т.В. Момот, Р.О. Костирко та інших.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Велика кількість наукових та практичних досліджень діяльності підприємств електротехнічної галузі, зокрема кабельної промисловості, підкреслюють не тільки актуальність цієї теми в сучасній економіці, а й безпосередню важливість її розвитку як наукомісткої галузі, яка впливає на науково-технічний розвиток країни. Не досить розглянутими є аспекти важливості розвитку цієї галузі для діяльності суміжних галузей, що активізує необхідність поглибленого дослідження взаємозв'язку між ними та пошуку інструментів для удосконалення їхньої взаємодії.

Формулювання цілей статті. Метою статті є дослідження ринку кабельної продукції як складової частини наукомісткого виробництва, виявлення подальших перспектив його розвитку та впливу на стан будівельної галузі.

Виклад основного матеріалу дослідження. Розвиток вітчизняної економіки безпосередньо залежить від успішного функціонування наукомістких галузей виробництва, підвищення

конкурентоспроможності продукції цих галузей та створення сприятливих умов для їхньої подальшої діяльності. Ефективний розвиток галузей економіки, орієнтованих на систематичне впровадження досягнень науково-технічного прогресу, в яких постійно впроваджуються передові технології та сучасні форми організації виробництва, забезпечить конкурентні переваги вітчизняним підприємствам на внутрішньому ринку та дасть змогу долучитися до світового економічного простору.

Вплив наукомістких виробництв на інноваційні системи відображається у створенні нових вимог до технологічних та організаційних рівнів у суміжних галузях. Слід зазначити, що мінливість у впровадженні інноваційно-технологічних процесів, яка виникає через недостатність фінансового забезпечення, гальмує розвиток наукомістких виробництв.

До наукомістких галузей виробництва належить, зокрема, і кабельна промисловість, яка є складовою частиною електротехнічної галузі. Продукція електротехнічної промисловості надзвичайно важлива для електрифікації всіх сфер народного господарства. Крім того, без неї неможлива автоматизація та механізація виробничих процесів та прискорення темпів науково-технічного прогресу [2, с. 34].

У підприємств кабельної промисловості є досить широкий круг споживачів. Основні галузі, які є споживачами продукції підприємств кабельної промисловості, зазначені на рис. 1.

Будівництво, енергетика та зв'язок – галузі, які постійно та активно розвиваються, отже, обсяги споживання кабельної продукції мають поступово зростати.

Для проведення аналізу рівня виробництва кабельної продукції розглянемо кількість виробленої продукції протягом 7 років на базі даних Державної служби статистики України, які наведені в таблиці 1 [4].

Загалом таку динаміку можна оцінити як позитивну, оскільки майже всі показники відображають тенденцію до стійкого зростання, за

Рис. 1. Основні споживачі кабельної продукції

Таблиця 1

Обсяг виробленої продукції суб'єктів кабельної промисловості

Роки	Обсяг виробленої продукції ¹ , тис. грн	Частка виробленого фізичними особами в загальному обсязі	
		усього	з них фізичними особами-підприємцями
2013	4529497,8	3771,7	0,083
У % до попереднього року	-	-	-
2014	5160196,5	7515,4	0,146
У % до попереднього року	113,92	199,26	174,90
2015	6174525,3	10958,7	0,177
У % до попереднього року	119,66	145,82	121,86
2016	7593357,5	22233,9	0,293
У % до попереднього року	122,98	202,89	164,98
2017	10120696,9	25956,5	0,256
У % до попереднього року	133,28	116,74	87,59
2018	11424631,3	39890,1	0,349
У % до попереднього року	112,88	153,68	136,14
2019	8749800,3	34753,4	0,397
У % до попереднього року	76,59	87,12	113,76

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

винятком останнього року. Розглянемо кожний показник більш детально.

Динаміка зміни обсягів виробленої продукції суб'єктами господарювання кабельної промисловості за 2013–2019 роки наведена на рис. 2 [4].

Розглядаючи кількість виробленої продукції суб'єктами господарювання кабельної промисловості, можна спостерігати стійку тенденцію до підвищення обсягів виробництва, виключаючи 2019 рік: з 2013 року по 2017 рік підвищувалися не тільки обсяги виробництва, але і темпи їх зростання, які становили відповідно 13,92%, 19,66%, 22,98% та 33,28%. У 2018 році обсяги виробництва також підвищилися, але темп підвищення вже становив 12,88%. Динаміка змін

була порушена у 2019 році, коли кількість виробленої продукції скоротилася більш ніж на 23%.

Суб'єкти господарювання кабельної промисловості можуть бути як юридичними, так і фізичними особами. За останні сім років частка продукції, виробленої фізичними особами-підприємцями, в загальній кількості виробництва також зазнала змін. За даними Державної служби статистики України, наведеними в таблиці 1, побудована динаміка зміни частки обсягів продукції, виробленої фізичними особами-підприємцями серед інших суб'єктів господарювання кабельної промисловості, за 2013–2019 роки та наведена на рис. 3 [4].

Графік, наведений на рис. 3, відображає стійке зростання частки обсягів, що виконуються

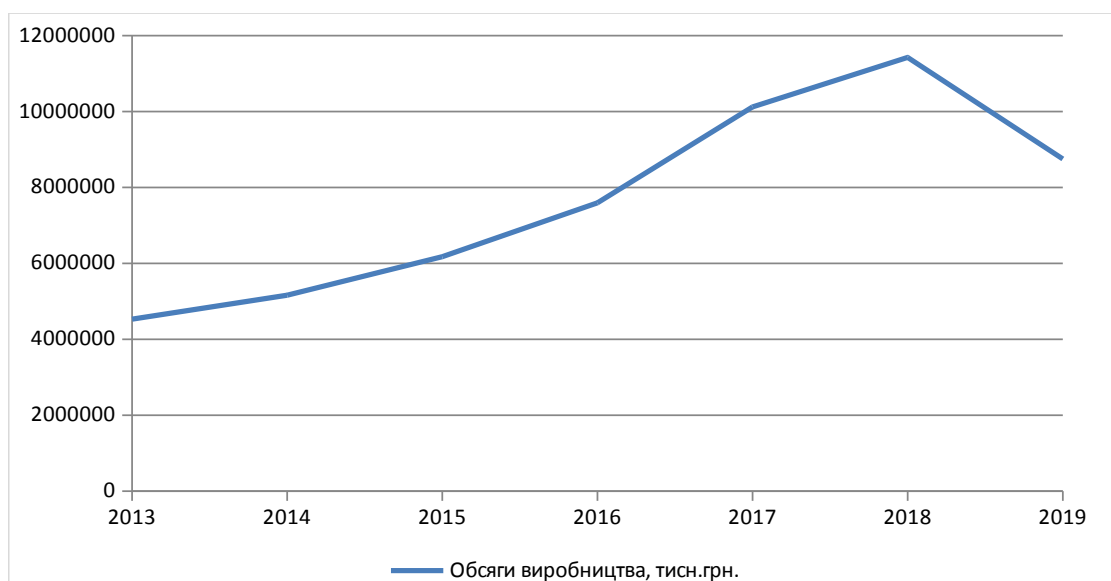

Рис. 2. Обсяги виробленої продукції суб'єктами господарювання кабельної промисловості за 2013–2019 роки

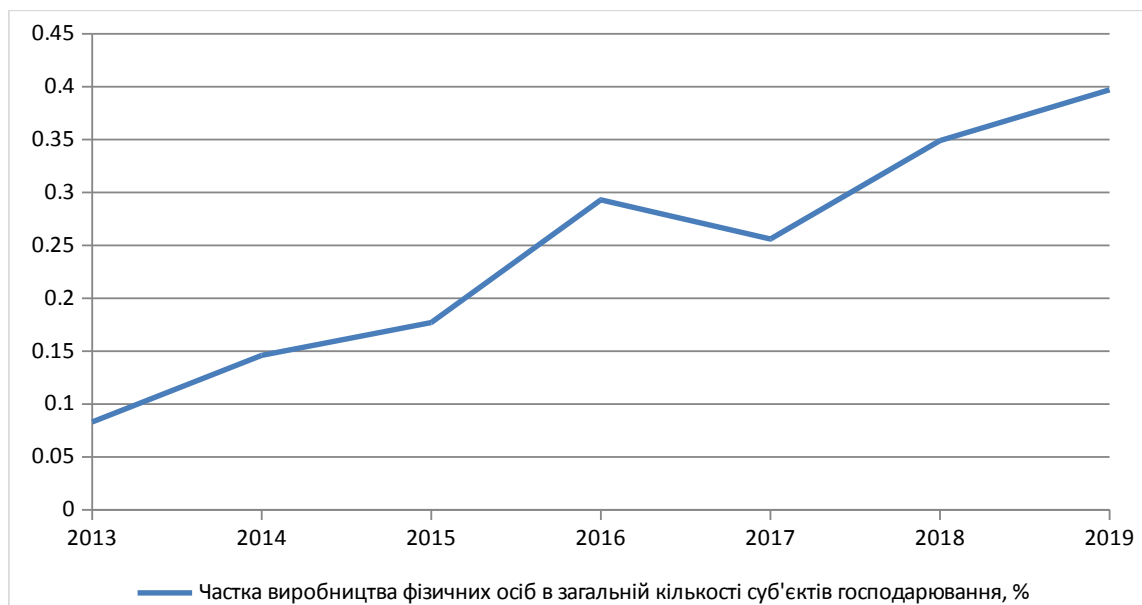

Рис. 3. Динаміка зміни частки виробництва фізичних осіб-підприємців

фізичними особами-підприємцями, з високими темпами приросту показника. Порушення динаміки відбулося тільки у 2017 році, коли частка виробленого фізичними особами скоротилася на 12,41%. Незважаючи на стійке збільшення частки обсягів, що виконуються фізичними особами-підприємцями, слід зазначити, що кількість виробленої ними продукції в 2019 році також скоротилася – на 12,88%.

Попередньо можна зробити висновок, що скорочення обсягів виробництва кабельної продукції відбулося через більшу реалізацію ризиків у зазначений період, що відобразилося на доходності суб'єктів господарювання кабельної промисловості.

До основних ризиків у діяльності підприємств кабельної промисловості сьогодні належать:

- посилення кризових явищ в економіці України;
- різка зміна курсів валют;
- необхідність коригування цін на кабельно-провідникову продукцію внаслідок різких змін цін на сировину та матеріали;
- практична відсутність інвестиційного забезпечення інноваційної діяльності;
- невизначеність результатів інноваційних розробок;
- відсутність вітчизняних постачальників високотехнологічного устаткування для галузі;
- відсутність держзамовлення продукції вітчизняних виробників;
- наявність «сірого» імпорту продукції;
- обіг на ринку кабельно-провідникової продукції України, що не відповідає ДСТУ;
- необхідність постійного розширення асортименту за рахунок високотехнологічної продукції зі збереженням позицій її традиційних видів;
- загострення конкуренції на світовому ринку кабельної продукції [1, с. 56].

Скорочення обсягів виробництва фізичних осіб-підприємців відбулося меншими темпами через те, що розмір таких підприємств сприяє скороченню переліку та рівня ризиків, отже, підприємства понесли менше витрат та змогли зменшити наслідки, які впливають на обсяги виробництва.

Зниження певних видів ризиків безпосередньо залежить від рівня капітальних інвестицій у галузь, тому що наявність інвестицій дає змогу стимулювати інноваційну діяльність, закупляти якісні ресурси та виробляти конкурентоспроможну продукцію.

Основними джерелами фінансування розвитку кабельних підприємств є власні засоби підприємств; банківський кредит; інвестиції нового зовнішнього власника; авансування засобів замовником [3, с. 239].

Розглянемо обсяги капітальних інвестицій у виробництво кабелів, проводів і електричних пристроїв та їхню частку у загальному рівні інвестування промисловості, користуючись даними Державної служби статистики України. Динаміка зміни обсягів капітальних інвестицій в кабельну промисловість за 2017–2019 роки наведена в таблиці 2 [5].

Дані за останні три роки, наведені в таблиці 2, дають змогу зробити низку спостережень:

- загальний обсяг капітальних інвестицій скоротився у 2018 та 2019 роках відповідно на 7,25% та 15,25%;
- капітальні інвестиції у виробництво проводів та кабелів у 2018 році зросли на 47,04%, а у 2019 році скоротилися на 16,75%, але відносно 2017 року спостерігається збільшення обсягів інвестицій;
- частка інвестицій у кабельне виробництво у загальному обсягу інвестицій протягом вказаного періоду зростала – на 59,09% та 7,62% відповідно.

Таблиця 2

Обсяг капітальних інвестицій за 2017–2019 роки¹

Роки	2017	2018	2019
За видами діяльності			
Усього обсяг капітальних інвестицій, тис. грн.	623 978 935	578 726 385	448 461 518
У % до попереднього року	-	92,75	77,5
Виробництво проводів, кабелів і електромонтажних пристроїв, тис. грн.	412 764	606 943	505 248
У % до попереднього року	-	147,04	83,25
Частка в загальному обсязі інвестицій, %	0,066	0,105	0,113
У % до попереднього року	-	159,09	107,62

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Таблиця 3

Обсяг виробленої будівельної продукції за видами у 2014–2019 роках¹

Види будівництва	2014	2015	2016	2017	2018	2019
Будівництво	51108,7	57515,0	73726,9	105682,8	141213,1	181697,9
Будівлі транспорту та засобів зв'язку, млн грн.	-	-	-	392,5	550,5	737,8
у % до попереднього року	-	-	-	-	140,3	134,0
Інженерні споруди, млн грн., з них:	26252,2	28607,5	35620,5	52873,2	74421,5	98108,6
комунікації та лінії електропередачі, млн грн.	5683,4	7443,0	9809,2	12805,3	15950,5	20583,4
у % до попереднього року	-	131,0	131,8	130,5	124,6	129,0
споруди підприємств електроенергетики, млн грн.	1389,6	1675,8	2137,9	3657,1	7100,3	16500,5
у % до попереднього року	-	120,6	127,6	171,1	194,2	232,4

¹ Дані наведено без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим, м. Севастополя та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській областях

Такі спостереження приводять до висновку про необхідність розглянути ступінь застосування продукції кабельної промисловості безпосередньо у суміжних областях – будівництві засобів зв'язку та інженерних споруд, а саме комунікацій та ліній електропередач, споруд підприємств електроенергетики. Обсяги виробленої будівельної продукції за переліченими видами будівництва вказані за даними Державної служби статистики України та наведені у таблиці 3 [6].

Обсяги виробленої будівельної продукції за вказаними видами будівництва підтверджують зроблені раніше висновки про наявність росту потреби у продукції кабельної промисловості. Це підтверджується також тенденцією до збільшення частки перелічених видів будівництва в загальних обсягах, яка становила у 2017 році 15,9%, у 2018 році – 16,7%, у 2019 році – 20,8%. Така тенденція свідчить про зростання потреби у забезпеченості основними фондами тих галузей, які мають безпосереднє відношення до зв'язку та енергетики.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі. Проведене дослідження стану кабельної промисловості

та її зв'язку з будівельною галуззю доводить, що стимулювання конкурентоспроможності кабельної продукції та зростання обсягів її виробництва позитивно вплине на розвиток будівництва у всіх галузях, забезпечуючи в подальшому зміцнення економіки країни. Зниження ризиків у діяльності підприємств кабельної промисловості є одним із найголовніших завдань, які потребують термінового вирішення для подальшого розширення можливостей розвитку кабельної промисловості, та сприятиме збільшенню інвестиційних потоків у інноваційну діяльність, що дозволить впроваджувати інновації з необхідною швидкістю і в необхідних масштабах. Оновлення лінійно-послідовних моделей інноваційного процесу сприятиме з'явленню гнучкості між етапами моделей, збільшенню оперативності передачі інформації та прийняття управлінських рішень, створенню зворотного зв'язку на всіх етапах, що приведе до скорочення строків розроблення нової продукції та підвищення ефективності виробництва. Отже, стимулювання рівня інвестицій у кабельну промисловість є перспективним та необхідним процесом.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Семенова В.Г. Напрямки ефективного розвитку підприємств кабельної промисловості. *Технологический аудит и резервы производства*. 2015. № 2/6 (22). С. 54–57.
2. Кобелева Т.О. Електротехнічна галузь України: сучасний стан та перспективи розвитку. *Вісник Національного технічного університету «Харківський політехнічний інститут»*. 2011. № 26. С. 34–44.
3. Пічугіна М.А. Напрями розвитку партнерських зв'язків підприємств галузі (на прикладі кабельної промисловості). *Науковий вісник Херсонського державного університету*. 2014. Вип. 5. Ч. 2. С. 238–242.
4. Обсяг реалізованої промислової продукції (товарів, послуг) за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України, 2019. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/prom.htm (дата звернення: 05.04.2020)
5. Обсяг капітальних інвестицій за видами економічної діяльності. Державна служба статистики України, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2018/ibd/kin/arh_kin_r_u.htm (дата звернення: 10.05.2020)
6. Обсяг виробленої будівельної продукції за видами у 2014–2019 роках. Державна служба статистики України, 2020. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/operativ2020/bud/ovb_vid/ovb_vydUK14-19_u.htm (дата звернення: 18.05.2020)

REFERENCES:

1. Semenova V.Gh. (2015) Naprjamky efektyvnogho rozvytku pidpryemstv kabelnoji promyslovosti [Directions of effective development of cable industry enterprises]. *Technological audit and production reserves*, no. 2/6 (22), pp. 54–57.
2. Kobjeljeva T.O. (2011) Elektrotekhnichna ghaluzj Ukrainy: suchasnyj stan ta perspektyvy rozvytku [Electrotechnical branch of Ukraine: current state and prospects of development]. *Bulletin of the National Technical University "Kharkiv Polytechnic Institute"*, no. 26, pp. 34–44.
3. Pichughina M.A. (2014) Naprijamy rozvytku partnersjykykh zv'jazkiv pidpryemstv ghaluzi (na prykladi kabelnoji promyslovosti) [Areas of development of partnerships of enterprises in the industry (on the example of the cable industry)]. *Scientific Bulletin of Kherson State University*, vol. 5, no. 2, pp. 238–242.
4. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2020) Obsjagh realizovanoji promyslovoji produkciji (tovariv, poslugh) za vydamy ekonomichnoji dijalnosti. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.
5. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2020) Obsjagh kapitalnykh investycij za vydamy ekonomichnoji dijalnosti. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.
6. Derzhavna sluzhba statystyky Ukrainy (2020) Obsjagh vyroblenoji budiveljnoji produkciji za vydamy u 2014–2019 rokakh. Kyiv: Informatsiino-analitychne ahentstvo.